

یادداشت سردبیر

۱- علاقمندان به جامعه‌شناسی علم، همواره بر اهمیت مفهومی با عنوان "اجتماع علمی" تاکید می‌نهند و توجه ما را نیز به آن جلب می‌نمایند. شاید بتوان اعضاء انجمن جامعه‌شناسی ایران را نمودی بارز و مجله جامعه‌شناسی ایران را نمادی مستند از حضور و هویت این اجتماع علمی در حوزه علوم اجتماعی دانست. اعتبار مجله جامعه‌شناسی ایران و اجتماع علمی ما (در این حوزه ویژه) پیوندی تنگاتنگ با یکدیگر دارند. تعدادی از اعضاء این اجتماع علمی مقاله‌ها و دستاوردهای خود را جهت نشر به دفتر مجله می‌سپارند، شماری دیگر از همین اعضاء آن‌ها را ارزیابی (یا به-اصطلاح داوری) می‌کنند، و گروهی از درون همین اجتماع علمی به‌عنوان "هیات تحریریه" بفرایند ارزیابی و آماده نمودن مقالات پذیرفته شده نظارت دارند و همه در یک شبکه رابطه تعاملی، در ادامه موجودیت مجله همکاری می‌کنند. مهم‌ترین کار در این تعامل اجتماعی، بازخوانی و ارزیابی مقاله‌های رسیده و آماده کردن آن‌ها جهت نشر (الکترونیکی/ کاغذی) است و چنان‌که می‌دانیم تحقق این فرایند به‌طور عملی، زمان‌بر است. اتفاقاً عاملی مهم در تاخیر انتشار مجله، همین زمان صرف شده برای فرایند داوری و اعمال پیشنهادهای اصلاحی ارزیابان است که بی‌تردید اعمال این اصلاحات نیز در اعتلای کیفیت مقاله‌ها موثر است. از سوی دیگر، نظارت کمیسیون نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بر انتشار به‌هنگام مجلات علمی امری به‌واقع موجه است ولی موضع‌گیری انعطاف‌ناپذیر و به‌ویژه بارگذاری زیاد این عامل کمی در رتبه بندی اعتبار مجلات (تا ۳۰ در صد)، گاهی موجب دلسردی همکاران، به‌ویژه اعضاء هیات تحریریه می‌شود که بیشتر به کیفیت علمی مقاله‌ها توجه دارند و نیز همکاری آن‌ها در انتشار مجله، همچون همیاری ارزیابان، چیزی جز تعامل داوطلبانه و دل‌سوزانه حرفه‌ای نیست. لازم به یادآوری است که در سالی که گذشت، سامانه الکترونیکی مجله (با همکاری بی‌دریغ و قابل ستایش مدیر داخلی مجلات انجمن) نصب و به‌کار گرفته شده و امید است که بتوان به‌کمک این فناوری در مدیریت فرایند ارزیابی مقاله‌ها موفق‌تر باشیم، ولی این روش مدرن نیز همچنان در گرو کار اجتناب‌ناپذیر ارزیابی مقالات است.

۲- این نسخه مجله، به‌دلایلی چند شامل شماره‌های ۱ و ۲ دوره هفدهم مجله جامعه‌شناسی ایران است. یکی از دلایل آن است که همکاران ترجیح می‌دهند که از فرصت تعطیلی کلاس‌ها در فصل تابستان استفاده شخصی بیشتری کنند. از این رو جریان ورودی مقاله به دفتر مجله در تابستان، اندکی کاستی می‌گیرد و این امر همواره هیات تحریریه مجله را به این اندیشه می‌اندازد که سال انتشار مجله را در عمل منطبق با سال آموزشی کنند که عملاً شامل ۳ فصل از سال طبیعی می‌شود. و از این رو ادغام شماره خاص تابستان در جلد مخصوص بهار یا پاییز هر سال غیرمنتظره

نیست. با این همه تا زمانی که این امر مورد بررسی دقیق‌تر قرار نگرفته و مصوب نشده، هیات تحریریه خود را موظف به انتشار ۴ شماره در سال می‌داند و تا کنون هم به‌طور استثنایی و ناگزیر به ادغام دو شماره دست زده و قرار تیسست که به‌صورت امری مستمر درآید

۳- چنان‌که همکاران آگاهی دارند، گاهی یکی از مقالات منتشر شده در مجله در معرض نقد مخاطبان صاحب‌نظر قرار می‌گیرد. بدیهی است هیات تحریریه مجله همواره از این رویداد منطقی و پراهمیت استقبال نموده است. اما چنان‌که اشاره شد این کار سودمند به‌طور گاه‌به‌گاهی و پیشامدی صورت می‌گیرد. از این رو، در همین جا فرصت را غنیمت شمرده و از همکاران محترم و مخاطبان صاحب‌نظر تقاضا می‌شود که در این مسیر که به‌خودی خود گامی در جهت توسعه کمی و کیفی علم است با مجله جامعه‌شناسی ایران همکاری بیشتری نمایند. نقد علمی، کاری است که در شبکه ارتباطی اجتماع علمی محقق می‌شود، اما چنانچه بخواهد در مجله جامعه‌شناسی ایران بازتاب یابد، انتظار می‌رود که کاری الگویی و معیارمند باشد. ما در اینجا خود را در مقامی نمی‌بینیم که برای همکاران دانشورمان قاعده وضع کنیم که شاید چندان مطلوب نباشد. اما این انتظار می‌رود که در نقد واقع‌بینانه نوشته‌های همکاران، نقاط قوت و ضعف، هردو دیده شود. مقاله‌ای که حاصل زحمت یک کنشگر علمی است و همچنین مورد ارزیابی همکاران قرار گرفته و اصلاحاتی در آن انجام شده، بی‌شک باید نقاط قوتی داشته باشد، وگرنه منتشر نمی‌شد.

۴- همه مجلات علمی دانشگاهی به‌طور معمول بخشی را با عنوان "مرور کتاب" (book review) دارند که این کار سودمند هم گاهی در مجله جامعه‌شناسی ایران دیده می‌شود (چنان‌که در این شماره نمونه‌ای از نقد و همچنین، مرور یا معرفی کتاب دیده می‌شود). هیات تحریریه از این تلاش علمی نیز استقبال می‌نماید و انتظار دارد که همکاران محترم هر کتاب تازه و مهمی را که مطالعه می‌کنند، خلاصه‌ای از موضوع و هدف آن اثر و ساختار تدوین آن کتاب را با همکاران دیگر در میان بگذارند. البته قواعد عام مرور کتاب برای همه همکاران روشن است.

۵- در پایان، هیات تحریریه و سردبیر مجله جامعه‌شناسی ایران از هر گونه راهنمایی و کمک فکری اعضای اجتماع علمی جامعه ما در انتشار آبرومندانانه و به‌هنگام مجله و تحول در جنبه‌های کمی و کیفی و ساختاری آن استقبال می‌نماید و امید دارد که از یاری خود برای ارتقا و سرعت‌بخشی به انتشار آن دریغ نفرمایند. آرزو داریم بر این اساس مجله جامعه‌شناسی ایران همچنان یکی از نمادهای مستند و معتبر اجتماع علمی (در حوزه علوم اجتماعی در کشورما) باشد.

فرهنگ ارشاد